

niet omschreven. Naar onze meening echter bleek mettertijd steeds meer omschrijving van die opinies, zoowel naar haar aantal als naar haar inhoud, voor de Commissie een gemeenschappelijke en voorop te stellen taak. En zulks onder meer ook om deze reden dat ten aanzien van bepaalde vraagpunten een algemeen gangbare opinie tot op heden ontbrak, gelijk wij hieronder nog nader hopen aan te toonen. Is nu op zulk een punt een veelheid van onderling tegenstrijdige opinies in de Kerken ingedragen, dan kan de gangbare meening, naar welke de Synode verwees, tenslotte geen andere zijn dan die welke is neergelegd in Confessie of Liturgische geschriften. Wij mochten niet aannemen dat de andere leden der Commissie in den waan zouden leven als zou op alle in aanmerking komende punten slechts een bepaalde meening de gangbare zijn geworden. Ook zij stonden dus in zulk een geval voor de consequentie de Confessionele uitspraken als de eigenlijke uitdrukking der gangbare meening in aanmerking te doen komen. Maar dit gaf dan weer aan de te bespreken kwesties zulk een ernstig aspect, dat te meer daarom vaststelling en formulering van de te onderzoeken opinies ons een eerste eisch bleek. Het deed ons leed ook hierin weer alleen te staan.

7. Een ander bezwaar tegen de wijze waarop de eisch tot samenwerking werd nageleefd betrof de notuleering. Wij mochten verwachten dat de secretaris, tevens scriba der Synode in zijn aantekeningen omtrent de vergaderingen aan allen recht zou doen en dat de Commissie in haar geheel alles wat officieel ter sprake kwam en behandeld werd zou willen vastleggen in de gehouden aantekeningen, vooral wanneer zulks uitdrukkelijk gevraagd werd. Zoowel in het eene als in het andere opzicht werden wij teleurgesteld. Met name twee punten noemen we:

a. Prof. Hepp heeft in een der vergaderingen uitgesproken dat er in de kerken geheime vergaderingen werden gehouden die — aldus luidde zijn letterlijke uitspraak — niet omgingen buiten leden der Commissie. Aanstonds is door ondergeteekenden gevraagd, de namen dier Commissieleden te noemen en bewijzen te geven. Voor zichzelf wisten en verklaarden zij de bewering van Prof. Hepp te kunnen wraken. Ze wilden echter gaarne weten of misschien andere Commissieleden bedoeld werden, in welk geval eveneens nader bewijs gevorderd werd. Of anders verlangden zij dat de beschuldiging zou worden teruggenomen. Prof. Hepp verklaarde het bewijs op een volgende vergadering te zullen leveren. Het eerste punt dat op de volgende vergadering dezerzijds aan de orde werd gesteld, was dan ook de vraag welke bewijzen Prof. Hepp thans bij kon brengen. Ze werden echter niet gegeven. Zijn bewering intrekken wilde Prof. Hepp evenwel ook niet; hij zou „te zijner tijd“ de bewijzen wel overleggen. Nu gaan wij hier verder niet op de handelwijze van Prof. Hepp in. Ons bezwaar keert zich thans tot de Commissie. Hoewel deze aanklacht een en ander maal officieel te berde was gebracht en besproken, besloot, na deze uitsluiting van Prof. Hepp de Commissie met (als schier immer) alleen onze stemmen tegen dat van dit punt in de notulen geen aantekening mocht worden gehouden. Wij onthouden ons van verdere opmerkingen.

b. Een ander bezwaar rakende de notuleering deed zich voor bij een volgende, voor de ontwikkeling der dingen beteekenende nadere vaststelling van de verhouding tusschen Prof. Hepp en eerdere ondergeteekende. Reeds in de eerste vergadering had n.l. Prof. Schilder de gedachte geopperd dat, nu eenmaal tot instelling van sub-commissies was besloten, Prof. Hepp en hijzelf zulk een sub-commissie zouden vormen. Gegeven eenmaal het besluit zag hij om meer dan een reden in zulk een nader contact voordeel voor de rust en den vrede der Kerken. Zulk een contact immers zou allicht leiden tot een beter verstaan van elkander en, waar het vermoeden leefde, dat Prof. Hepp (gelijk ook later uitgekomen is) in zijn volgende brochures ook Prof. Schilder wilde bestrijden, daar meende deze laatste, dat onderlinge samenspreking allicht hetzij de uitgave van deze brochures zou voortkomen, hetzij hun inhoud ten goede beïnvloeden.

Want, al heeft Prof. Schilder den strijd met Prof. Hepp, toen deze eenmaal aangevallen had, niet vermeden en op alle punten geantwoord, hij achtte het toch dadelijk zijn plicht het mogelijke te doen ter voorkoming van die openlijke debatten. Dit was dan ook de voornaamste reden waarom hij gaarne met Prof. Hepp een sub-commissie wilde vormen, temeer omdat zij beiden de dogmatiek hadden te doceren in over bepaalde punten, die de Commissie waren overgegeven, reeds beiden in de pers geschreven hadden. Prof. Hepp voelde evenwel niets voor dezen voorslag; Prof. Schilder werd dan ook aan Prof. Aalders toegevoegd.

Als wij hierop wijzen is dit volstrekt niet om Prof. Hepp's vrijheid in dezen te betwisten. Wij melden deze bijzonderheid dan ook niet zoozeer als bijdrage tot de kennis van de geschiedenis der jongste polemieken als wel om te komen tot hetgeen nu volgt.

Nu immers tusschen de Professoren Hepp en Schilder geen geregeld contact als sub-commissie-leden nogelijk was, moest op andere wijze in gevallen waar het noodig bleek dit contact worden gezocht. Ten gevolge van een hierna te noemen besluit der Commissie kon Prof. Schilder niet in de volle vergadering met Prof. Hepp handelen over de door hem inge-

brachte publieke beschuldigingen. Noodgedwongen heeft daarom Prof. Schilder in aanwezigheid der andere Commissieleden op den Vrijdag voor Pinkster 1938 Prof. Hepp medegedeeld met hem in schriftelijke correspondentie te willen treden ter opklaring van de situatie, geschapen door de brochure waarin Prof. Hepp ook zijn collega Schilder aanviel alsmede door de daartegen ter weerlegging geschreven artikelen van laatstgenoemde. De wijze waarop Prof. Hepp hierop reageerde komt hieronder nog ter sprake. Thans slechts dit: hoewel Prof. Schilder aanstonds den secretaris verzocht zijn vraag en het antwoord van Prof. Hepp te notuleren, werd gelijk den volgende keer bleek, in de betreffende notulen met geen woord van deze aangelegenheid melding gemaakt. Eerst toen Prof. Schilder er op bleef staan heeft de secretaris die aantekeningen alsnog opgenomen. Ook hier onthouden we ons van verdere opmerkingen.

K. S.

CENTRALE DIACONALE CONFERENTIE.

Bij dezen wordt aangekondigd de 51ste (buitengewone) centrale diaconale conferentie der Geref. Kerken, op Woensdag 15 Januari a.s. om 11 uur voorm. in de Geref. Kerk, Zuidsingel, Amersfoort.

Agendum: 1. Opening; 2. Ons diaconaal orgaan; 3. Ons rust- en herstellingsoord; 4. Slotwoord van prof. Veenhof; 5. Sluiting.

Zij die logies wenschen, gelieven dit te berichten aan br. G. den Hartog, Regentesselaan 16, Amersfoort.

Wat het orgaan betreft, de voorgaande conferentie verleende blanco mandaat betreffende de uitgifte van een diaconaal orgaan. Waarschijnlijk verschijnt het eerste nummer in Januari 1947. Benoeming van de redactie op de 55ste conferentie te Groningen. Het orgaan zal heeten „Dienst“.

Het rust- en herstellingsoord wordt algemeen gewenscht; waarschijnlijk zal binnen zeer korten tijd met den bouw kunnen begonnen worden. Het wordt een tehuis voor tijdelijk verblijf van herstellenden en rust-behoevenden.

K. S.

ZENDING EN EVANGELISATIE

POSITIEVE VRUCHT DER SCHEURING, VOLGENS DR. WURTH.

In de synodocratische „Groninger Kerkbode“ van 2 November schrijft (Dr) P. P. (rins) een verslag van de in Groningen gehouden Evangelisatie-Streekvergadering, waar één der referenten was Dr Brillenburg Wurth, de man, die het heeft aangedurfd, te gaan zitten op den „zesden hoogleeraar“-stoel, waarvoor indertijd vooral door Prof. Schilder zoo geijverd is, maar die er pas kwam, (aan de pseudo-Kamper School), toen de Kamper dogmaticus, met volle instemming en medewerking van o.a. Dr Wurth, den huidige pseudo-Kamper ethicus, was weggevoerd op een wijze, die spottte met alle fundamentele regels der Christelijke ethiek, en waardoor de omvang van de ontzettende zedelijke crisis in de Geref. Kerken bloot kwam te liggen. Een ding, dat we vooral niet moeten vergeten, wanneer men ons van synodocratische zijde tegenwoordig met woorden, zachter dan olie, opwekt, om toch alles te doen, om de geslagen breuk te herstellen, maar geen vinger uitsteekt, om het geschonden recht te herstellen en de dóór en door immoreele dugsenaamde „tucht“-handelingen ongedaan te maken.

Maar om nu terug te keeren tot bovengenoemd verslag. Volgens Dr Prins heeft Dr Wurth o.m. dit gezegd: „De scheuring heeft echter ook eenige positieve vrucht afgeworpen voor de Evangelisatie. De mentaliteit, die de uitgetreden broeders kweekte, leidde tot een zekere steriliteit, zoodat al minder een vruchtbaar gesprek met de buitenkerkelijken kon worden gevoerd. Wanneer het Evangelie langzaam zou worden „een nieuwe wet“, dan zou ook de missionaire taak der kerken op den duur belemmerd worden zijn“. (Spatieeringen van mij, G. A. H.)

Zonder nu een boos oor of een in gal gedoopte pen te hebben, kunnen we zeggen: hier wordt door Dr Wurth geconstateerd, dat de kerk-scheuring althans voor de Evangelisatie positieve vrucht heeft gehad; deze vrucht n.l., dat men van de door de uitgetreden broeders aangekweekte mentaliteit is verlost; dat nu de periode van steriliteit gelukkig achter den rug is, en er dus weer vruchtbare gesprekken met buitenkerkelijke menschen mogelijk zijn. De ban is uit het leger!

Dr Wurth moet dan op zijn standpunt God ook maar gaan danken, dat de door Christus opgelegde missionaire kerktaak vandaag weer onbelemmerd kan doorgaan, nu de Heere het zoo wel heeft gemaakt, en zij, die 't Evangelie verkrachten en gingen maken tot „een nieuwe wet“, uitgetreden zijn; dus: zólf zoo vriendelijk en verstandig geweest zijn, om de Geref. Kerken vaarwel te zeggen, wel wetende, dat zij

er immers niet meer in thuis hoorden. Ach neen! er is ook nooit en nergens iemand uit de kerk geworpen, nietwaar Dr Wurth? Wij weten beter, gelukkig (of moet ik zeggen: helaas?).

We weten nu óók, dat volgens Dr Wurth wij het vooral zijn geweest, die door onze kerkistische en zelfvoldane mentaliteit het Evangelisatiewerk de laatste jaren lam legden, en dat wij door onze „nieuwe wet“ anderen wilden beladen met lasten, te zwaar om te dragen, en die de vrijheid, die er in Christus Jezus is, zouden teniet doen; kortom, dat wij aan het Evangelie zijn blijde genade-karakter gingen ontnemen.

Nu is deze beschuldiging ook al lang niet nieuw meer. Ze werd b.v. ook al eens door Dr K. Dijk geuit op een Groninger predikantenconferentie. 't Heeft, gelooven we, geen zin, die hier nog eens te weerleggen. Dat is vaak genoeg gebeurd. Tot dusver blijkbare zonder eenige positieve vrucht. Erg jammer!

Dr Wurth heeft nog meer gezegd. 't Verslag van Dr Prins vervolgt: „Al hebben in politiek en sociaal en in wetenschappelijk opzicht de broeders veel werk gedaan, dit alles stond heel sterk in het teken van de antithese-idee, die er is, maar die verkeerd kan worden aangewend. Zagen we de tegenstanders niet te weinig als vijanden, die gewonnen moesten worden, en te veel als vijanden, die verhouden moesten worden? De beginselen moesten we bestrijden, de dragers der beginselen moesten we winnen. Dat is te veel op den achtergrond gebracht. In het anabaptisme zijn te onderscheiden twee nuances, n.l. een quististische en een agressieve. Van deze laatste nuance meent spreker wel een vrij sterken invloed te zien in onze kringen, en niet minder in de kring der vrijgemaakten. Te veel wilde men eigen kring veiligstellen en afsluiten tegenover degenen, die buiten waren“. (Laatste spatieering van mij, G. A. H.)

Hierop zouden we dit willen antwoorden, dat er volgens Dr Wurth in het verleden wel heel wat goed werk is gedaan, maar dat er toch eigenlijk dit bezwaar aan kleefde, dat het te veel, te sterk stond in het teken van de antithese.

We hooren hier weer een onderton van dat klagen en treuren over die consequent-doorgevoerde antithesegedachte, iets wat ook bij heel wat zich Gereformeerd noemende theologen (en niet-theologen) steeds meer in de mode schijnt te komen.

Die vijandschap van Genesis 3:15 moet niet in dien absoluten zin worden opgevat.

Meer soepel, ziet ge! iets meer in den geest van Bavinck en Verkuyl en zoo.

Lid worden van de Partij van den Arbeid b.v. of zich aansluiten bij de A.N.O.V.

En dan nog een luchtig sausje van De Lustigheid er overheen en 't is klaar.

Wie gaat er mee naar de bioscoop? We hebben ten aanzien daarvan volgens dezen Zwolschen predikant (pas sprekende in Groningen over Gereformeerde levenswijze) onze tot dusver „knulige“ houding noodig te herzien, vooral met het oog op onze jeugd. Gelukkig, dat we geen last meer hebben van die anti-wereldmentaliteit, aangekweekt door de „uitgetreden broeders"! Nietwaar, Dr Wurth?

Wanneer Dr Wurth voorts zegt, dat beginselen meer moesten bestreden, opdat de dragers ervan gewonnen werden, dan antwoorden wij: Wie ontkent dat, óók onder ons vrijgemaakten? Ware dat bestrijden van kwade beginselen altijd en door een ieder maar wat meer getrouw gebeurd, tot op vandaag toe. Ook het bestrijden van alle valsche eenheidsgedachte en van een Christendom boven geloofsverdeeldheid.

Denk aan de historie van den Calvinistenbond, Dr Wurth!

Wint men soms dragers van kwade beginselen, als men b.v. Barthiagen aandient als Calvinisten, uit louter breedheid en ruimhartigheid?

Bestrijding van beginselen?

Och kom! ik zie al die vogels van diverse beginsel-pluimage gaandeweg genoegelijker samen zitten op de rustige takken van den oecumenischen wonderboom. Wat zingen ze een éénig lied!

En wat dien zin betreft over die vijanden, die meer gewonnen dan verhouden dienden te worden, daarop zou ik deze variatie willen maken: „Zaagt gij, o Dr Wurth, met Uw Synode, de „bezwaarde“ mede-kerkleden niet te weinig als broeders, die behouden konden worden, en te veel als kerkvijanden, die (immers in den Naam des Heeren!) verhouden en uitgeworpen moesten worden? (Vijanden en kerk-scheurders, die trouwens achteraf weer honingzoet werden aangesproken als „broeders“, alsof er niets gebeurd was!) Waarom, Dr Wurth, zoo ruim doen tegenover de buitenkerkelijken, en zoo eng tegenover broeders, die steeds met U aan één Avondmaalstafel aanzaten?

Wat voorts die agressief-anabaptistische houding (weer niet het minst geconstateerd bij de Vrijgemaakten) betreft, waardoor men eigen kring veiligstellen en afsluiten wilde tegenover anderen —, die zie ik juist dáár, waar men een in wezen doopersche doopleer, aangehangen door een bepaalden kring van theologen, zéér agressief en zéér doelbewust tot kerkleer heeft weten te verheffen, op een moment, dat men de kans schoon zag, een aantal

Hevelings en veiligders, die gaan

En nu gelisatie ook heel

Geloof heel g

en hoe m

mis ha

Hoer

naar bu

krachten

twist? M

sing pre

ters, gem

Hierin

De z

tus' kerke

teit.

De zom

makende

dienaren

mede o

voor dat

voor de

En da

vermaakt

arbeid

kracht

alleen n

Christus

dat Dr

nen en r

de zond

zijn ker

door het

Dr Pr

Kerk op

O dro

Een k

kwaad v

wording

Van z

dat ze b

waarach

— tenz

bekeert,

keert, e

sstaat.

Dat ho

we om.

Want

hoorzam

door Ge

Amio

Zien

gang de

lijk geb

komen,

Indien

verlang

„lof des

Hevelingsdenkbeelden van dien kring te verwesenlijken en veilig te stellen, en zoo zich af te sluiten van broeders, die men uitsloot. Zóó is men kerkje gaan spelen.

En nu zie ik die oorzaak van steriliteit in den Evangelisatiearbeid der synodocratische Geref. Kerken dan ook heel anders dan Dr Wurth.

Geloofd Dr Wurth niet, dat ook zij, die buiten zijn, heel goed zien, hoe men in zijn kring kerkje speelt en hoe men daar de eigen kerkleden behandelt (lees: mishandelt)?

Hoe zal er echte, levende werfkracht uitgaan naar buiten van kerken, die naar binnen hun eigen krachten verteerd hebben in een onzaligen broederstrijd? Men zal tot hen, die het Evangelie der verlossing prediken aan de wereld, zeggen: „Medicijnmeesters, geneest uzelf!”

Hierin ligt een oordeel Gods.

De zonde der immoraliteit in Christus' kerk brengt nu den vloek der steriliteit.

De zondige gebrokenheid der kerk, die 't vrijmakende Evangelie verkracht en trouwe belijders en dienaren van dat Evangelie vervolgt en uitwerpt, is mede oorzaak van de geslotenheid der wereld voor dat Evangelie. Een afvallige kerk is een vloek voor de wereld.

En dat we dit nu schrijven, is heusch niet uit leedvermaak over de gebonden kerken, wier Evangelisatiearbeid zoo weinig vruchtdragend is, omdat haar kracht in wezen gebroken is. We kunnen ons daar alleen maar over bedroeven. Want de zaak van Christus lijdt schade. Ook bedroeven we ons erover, dat Dr Wurth, één, die leiding op dit gebied zou kunnen en moeten geven, blijkbaar geheel blind is voor de zondige factoren, die ontbindend werken in zijn kerk en belemmerend voor het winnen door het Evangelie van hen, die buiten zijn.

Dr Prins schrijft dit verslag onder de rubriek: „De Kerk op marsch”.

O droeve tragiek!

Een kerk, die zich maar niet bekeeren wil van het kwaad van een gestaag voortwoekerende zedelijke verwording, op marsch? Waarheen op marsch?

Van zulk een kerk kan alleen maar gezegd worden, dat ze bezig is, den kraai en marsch te blazen. Alle waarschijnlijk kerkelijk leven gaat daar sterven, tenzij — tenzij er een wonder gebeurt; tenzij God de harten bekeert, zoodat men zich van de kerkelijke zonden bekeert, en Gods Geest niet langer bedroeft en wederstaat.

Dat hopen wij van ganscher harte. En daar bidden we om.

Want dat is een positieve vrucht van de gehoorzaamheid des geloofs, volgens Gods Woord en door Gods Geest.

G. A. HOEKSTRA.

GRONINGER BRIEVEN

Amice frater.

Zien wij zoo bij het begin van dit jaar terug op den gang der gebeurtenissen op politiek, sociaal of kerkelijk gebied, dan moeten wij tot de pijnlijke erkenning komen, dat wij leven in een wereld van misverstanden. Indien het niet zoo ernstig ware, zouden wij mogen verlangen naar een anderen Erasmus, om ons den „lof der zotheid” te zingen. Het is ook geen wonder. Als de menschen het Woord des Heeren verlaten wat wijsheid zouden zij dan hebben?

Dit is het oordeel Gods over de wereld van dezen tijd, dat de vader der leugenen vrijheid heeft gekregen, groote verwarring der geesten te wekken, een geest van verdwazing over de menschen te brengen.

En ik moet zeggen, dat de kerk hierin de wereld soms nog overtreft.

Want in de wereld spreekt men veel dwaasheid, maar soms, uit klare angst voor de gevolgen, keert men er tot iets verstandigs terug.

Maar op kerkelijk gebied worden schijnbaar wijze woorden gesproken, om de dwaasheid te bedekken voor aller oog. En dat is erger nog.

Wat het politieke leven betreft kan ik, wat de eerstgenoemde stelling betreft, op een — helaas — buitenlandsch voorbeeld wijzen. Helaas buitenlandsch voorbeeld, zeg ik, want hier te lande, ik denk nu aan het Indisch probleem, blijven de leidende staatslieden in het misverstand en de dwaasheid zitten.

Het trof zoo, dat ik net het jongste werkje las van den Franschen staatsman Leon Blum, „A L'Echelle humaine” — hij wil daarin den menschen leeren bij den ladder van het socialisme op te klimmen tot een nieuwen grooten dag — toen het bericht kwam, dat deze oude, verzwakte, socialistische millionaire werd benoemd tot minister-president, en een kabinet samenstelde van socialisten, de partij, die bij de stembus juist de nederlaag leed.

In zijn boek zegt de heer Blum, dat wij niet moeten vertrouwen op de ervaring. De ervaring heeft altijd iets seniels, ouderdomsaftakeling. De ervaring leidt

tot een angstvallige, kindsche politiek.

Daarom moet de jeugd de leiding hebben, want die durft.

En de bourgeoisie, die volgens Blum dood is, heeft altijd vrees voor de „jongeren”. Blum niet.

Maar wat zien wij nu?

Dat de afgetakelde Blum een ministerie samenstelt, steunend op een kleine minderheid, omdat hij alleen meer durft dan alle jonge lieden met elkander. En dat hij op niets anders dan op de ervaring gaat steunen. Want de frane moet gered en hij moet zorgen voor een sluitende begroting. Hij spreekt net als Colijn ierdere tijd, die het voor den gulden opnam. Blum moet redde de franc. Naar heel oude „burgerlijke” wijsheid. Wie schiet nu hierbij niet in den lach?

Maar — het kan een vrolijke lach zijn, want, door vrees gedrongen, door de zucht tot lijfsbehoud, keert men er tot heel oude wijsheid, tot verstandig overleg terug.

Indien dit nu op sociaal gebied ook zoo mocht gebeuren, dan wordt de leus: meer produceeren en zuiniger gaan leven. Meer arbeid en zelfverloochening in heel het leven.

Ten onzent zien wij nog precies het omgekeerde, en wij blijven zitten in het moeras van het misverstand. Maar nu kom ik tot het kerkelijk gebied.

Men denke zich eens in, dat er in de eene of andere provincie een comité wordt gevormd, om te pleiten bij het provinciaal bestuur voor een nieuwen weg van de plaatsen A tot B.

Een krachtige actie wordt ingezet en men belegt een propagandavergadering.

Vier sprekers treden op, om het wegappél te doen hooren.

De eerste bepleit nu een weg van A tot C, en vooral niet tot B. De tweede redenaar bevestigt aan met kracht een weg van A tot D, terwijl een derde met veel geestdrift al die plannen verwerpt en opkomt voor een weg van G tot H in een heel anderen hoek.

En ten slotte wordt het woord gevoerd door een redeenaar, die een weg begeert van A tot Z.

Dat zal een treffende en succesvolle propaganda zijn. Maar, zoo zult ge zeggen, zulke dwaasheid is toch niet denkbaar.

Ik antwoord: op kerkelijk erf is dit wel zoo.

Want daar is nu een reformatorisch appél geweest in Utrecht, uitgaande van de vereeniging: Willem de Zwijgerstichting, en daar sprak Dr Popma, die, zooals ik lees in de „Utrechtsche kerkbode” in een artikel, geschreven door ds van den Born, het reformatorisch besef ondermijnt, en in de tweede plaats prof. Berkouwer, die het had over het gezag in de kerk en de hiërarchie in de gereformeerde kerken mee hielp invoeren, en ten derde dr Niftrik, die heel de gereformeerde leer denatureert en ondermijnt. Terwijl ten slotte nog optrad ds de Goede, van de vrijgemaakte kerk in Utrecht.

Wie dit nu leest slaat de handen ineen van verbazing en zegt: hoe komt nu iemand er bij, van 'n reformatorisch appél te spreken? Het is een aaneenschakeling van misverstand.

Maar nu kom ik tot een nog sterker voorbeeld.

Dr Praamsma zet toch zijn stijlvolle prestaties op het slappe koord der synodocratische dialectiek voort, en in een vierde artikel waagt hij zich aan het geval candidaat Schilder.

Hij staat voor niets, zooals U ziet.

Welnu, volgens hem is heel deze zaak een aaneenrijging van misverstanden. D.w.z. aan den kant der synode.

Want zie, dezen candidaat werd immers het preekconsent ontnomen, voor hem werd de kansel gesloten, omdat hij niet wilde belijden en leeren de aanwezigheid der inwendige genade in de kinderen, die ten doop worden gehouden.

Gij kent het geval.

Welnu, daaromtrent was, zoo vertelt dr Praamsma zijn publiek, dat met ingehouden adem zijn evoluties op het slappe koord volgt, bij de synode van '46 een bezwaarschrift ingekomen en nu heeft deze synode erkend, dat er een fout in deze procedure werd gemaakt, en zij heeft daarover aan ds Schilder haar leedwezen betuigd, maar het vonnis, dat over hem was gestreken, gehandhaafd, aangesien hij immers niet wilde buigen voor de binding aan de besluiten van 1942.

Dr P. vindt dit uitnemend. Maar hij betreurt toch het geval en spreekt nu van vier misverstanden. Niet tegelijk — maar na elkander. Voorerst heeft candidaat Schilder persoonlijke gesprekken gehad met de deputaten der synode en een particuliere correspondentie met prof. Grosheide. Men zou zoo zeggen menschen, die precies wisten hoe de vork hier in den steel zat. Stel U voor — deputaten der synode. En dan een professor. Vergissing, misverstand zoo zou ieder redelijk denkend mensch meenen, was hier uitgesloten. Als men op zulke booge heeren niet meer aan kan, ja op wien valt dan nog te betrouwen?

Dus goed: in dat gesprek en in die correspondentie was van de aanwezigheid van inwendige genade sprake. Jawel, zegt dr P., dat kan zijn, en het is ongetwijfeld interessant van zulke gegevens kennis te nemen, maar beslissend zijn ze niet. Wij houden ons vast aan de feiten. D.w.z. wij houden ons niet vast aan deze feiten. De kerkelijke koorddanser wankelt even, maar met een forschen sprong is hij weer op streek.

Dit misverstand wordt opzij gezet door besluiten van de classis Gorinchem te noemen.

Maar nu komt het tweede misverstand. Want door de deputaten wordt een rapport uitgebracht en in dat rapport wordt het standpunt van candidaat Schilder uiteengezet in een vijftal punten. Het vijfde punt is: hij weigert te aanvaarden, dat de sacramenten aanwezig geloof verzegelen.

Nu heeft prof. Grosheide, toen dit rapport aan de orde kwam, de opmerking gemaakt, dat de besprekingen met candidaat Schilder liepen over art. 33 en 35 der Ned. geloofsbelijdenis.

De van Dijk constateerde, dat dit niet in het rapport werd vermeld, en, zoo zegt nu dr Praamsma, die nu niet heel erg duidelijk is, dat de synode het rapport op dit punt heeft aangevuld, opdat het een zuiver beeld zoude geven van de besprekingen, maar de gedachte van prof. Grosheide, dat cand. Schilder in strijd gekomen was met art. 33 nam zij niet over.

Ik ga verder. Het spel der misverstanden wordt steeds spannender.

Er komt nu een verslag van den heer Scheps in diens blad en in dat verslag kwam de zinswending voor, dat cand. Schilder in strijd was met art. 33 geloofsbelijdenis.

Deze kerkelijke journalist werd daaromtrent later onderhouden en hij heeft de zaak toen recht gezet. Wat men dan terechtzetten pleegt te noemen. Soms gaat wat recht stond, dan scheef.

En dan komt het vierde misverstand.

Er is toch later een synodaal rapport, dus een officieel stuk der synode aan candidaat Schilder toegezonden, waarin, naar dr P. zegt, de fout werd gemaakt, dat, als grond van zijn weging uit het ambt gold dat hij niet aanvaardde, dat door het sacrament het aanwezig geloof wordt verzegeld.

Zie nu eens, hoe raar dit synodale dubbeltje rollen kon.

Maar hiermede is deze „comedy of errors”, beter gezegd, deze tragedie van duidelijkheden, nog niet ten einde.

Dr Praamsma zegt, dat de synode haar fout in '46 heeft erkend en hij vindt dit een geweldige prestatie. Ik ook.

Maar — het vonnis, gestreken over candidaat Schilder wordt gehandhaafd, omdat hij de binding van '43 niet wilde aanvaarden, niet wilde leeren, dat de kinderen voor wedergeboren moeten worden gehouden, wat toch zeker niet goed kan zonder aanwezige inwendige genade.

De rechtbank zegt hier dus tegen een veroordeelde wegens diefstal: „wij betuigen U onzen spijt, dat wij U hebben veroordeeld wegens het begaan van diefstal, want dat was onjuist, maar uw vonnis blijft gehandhaafd, want gij hebt U wederrechtelijk meester gemaakt van eens anders goed.

En dat is, zegt dr P., volkomen in orde en na deze schitterende prestaties buigt hij voor het publiek en ontvangt een hartelijk applaus.

Nu komt er echter nog wat bij. Want sedert '42 werd hetgeen geleerd moest worden gewijzigd, zooals men weet, en voorts wordt gemeld, dat de synodocratische propagandisten rondgaan bij de lieden met het verhaal, dat heel die binding is opgeheven.

Wie nog eenig besef heeft van de eere eener kerk, buigt hier het hoofd en zucht: hoe zijn zulke dingen toch mogelijk.

Met hartelijke groeten en heilbode

uw toegenegen

MARNIX

P. S. Ik zie nu, dat ik den heidenschen kolner Augustus te veel eere heb gegeven met te vertellen, dat hij een eind trachtte te maken aan het paganistisch kwaad van de opoffering van het kind aan de boosheid der ouders.

Het was de Christenkeizer Constantijn, die zulks deed en kon doen, omdat hij de prediking van het Woord des Heeren had gehoord en ter harte genomen.

EEN BEKEERINGSROMAN.

Arjen Miedema: In beide handpalmen Bosch & Keuning N.V., Baarn.

De bekeeringsgeschiedenissen hebben in de literatuur, meestal terecht, een slechten naam gekregen. Ieder kent nog wel de verhalen over dronkaards, misdadigers en vrouwenmishandelaars, die in het laatste hoofdstuk plotseling bekeerd werden en een heerlijk sterfbed hadden. Het voornaamste herwaer tegen deze lectuur was niet het plotselinge der bekeering, want God is machtig deze op elke wijze tot stand te brengen, maar tegen de onpsychologische ontwikkeling.

Een mensch is een zeer gecompliceerd wezen, met talloze draden verbonden aan zijn medemenschen, zoodat alles wat er met hem voorvalt bewust of onbewust samenhangt met vele andere personen en hun